

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L4@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet Ett effektivare regelverk för utlänningsärenden med säkerhetsaspekter (SOU 2020:16)

1. Rättsprövningslagen - Domstolsprövning av regeringens utvisningsbeslut

Utredningen föreslår att en EES-medborgare eller en familjemedlem till en sådan medborgare även fortsättningsvis ska få ansöka om rättsprövning av regeringens utvisningsbeslut enligt 2 a § lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut. Högsta förvaltningsdomstolens ledamöter har ingen invändning mot utredningens förslag i denna del. Det måste dock uppmärksammas att det inte endast är bestämmelser i den unionsrättsliga sekundärrätten som ställer krav på rätt till domstolsprövning av utvisningsbeslut.

Av EU-domstolens praxis framgår att varje begränsning av en unionsmedborgares rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom unionen omfattas av unionsrätten och aktualiserar primärrättens bestämmelser om rätt till domstolsprövning enligt artikel 19.1 i EU-fördraget och artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Enligt EU-domstolen tillkommer denna rätt i vissa fall även familjemedlemmar till en unionsmedborgare. Den krets av familjemedlemmar som kan komma att omfattas är vidare än den som idag omfattas av 2 a § rättsprövningslagen. Denna rätt till domstolsprövning gör sig även gällande i utlänningsärenden med säkerhetsaspekter (se Högsta förvaltningsdomstolens beslut den 27 februari 2020 i mål nr 5966-19, punkterna 18–21, och där angivna avgöranden av EU-domstolen).

Utredningen har inte behandlat rätten till domstolsprövning av regeringens utvisningsbeslut med beaktande av bestämmelserna i primärrätten. Det krävs ytterligare analys i denna del för att avgöra i vilken mån lagstiftningen behöver anpassas för att möta de unionsrättsliga krav som ställs gällande rätten till domstolsprövning av regeringens utvisningsbeslut.

2. Förslag till lag om särskild kontroll av vissa utlänningar

Interimistiska beslut om förvar

I 3 kap. 7 och 8 §§ anges i vilka fall interimistiska beslut om förvar får fattas. 7 § föreskriver bland annat att det måste finnas förutsättningar för förvar enligt 1–3 §§. Motsvarande krav framgår inte av lydelsen i 8 § som avser andra typer av interimistiska beslut om förvar. Enligt författningskommentaren måste det även vid interimistiska beslut enligt 8 § finnas förutsättningar för förvar enligt 1–3 §§. Detta bör framgå redan av lagtexten.

Domstolsprövning av regeringens förvarsbeslut

Enligt artikel 5.4 i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, EKMR, ska var och en som är frihetsberövad ha rätt att begära att en domstol snabbt prövar lagligheten av frihetsberövandet och beslutar att frige honom om frihetsberövandet inte är lagligt.

Rätten till en domstolsprövning enligt artikel 5.4 i EKMR gäller även när regeringen beslutar att en utlänning fortsatt ska hållas i förvar när den omprövar ett förvarsbeslut enligt 3 kap. 13 § föreslagen lag. Enligt såväl nuvarande som föreslagen reglering saknas emellertid möjlighet till domstolsprövning av regeringens förvarsbeslut. Utredningen har inte heller behandlat möjligheten till sådan domstolsprövning, varken i form av rättsprövning eller överklagande.

Enligt Högsta förvaltningsdomstolens ledamöter bör lagstiftningens förenlighet med artikel 5.4 i EKMR övervägas ytterligare.

Regeringens möjligheter att ställa en utlänning under uppsikt

Det bör övervägas om regeringen även ska ges en möjlighet att besluta om den mindre ingripande åtgärden att ställa en utlänning under uppsikt när den omprövar ett förvarsbeslut enligt 3 kap. 13 §.

Överklaganden till Högsta förvaltningsdomstolen

Högsta förvaltningsdomstolens ledamöter har inga invändningar mot förslaget i 7 kap. 12 § om överklagande till Högsta förvaltningsdomstolen av statsråds beslut om förvar eller uppsikt.

Övrigt

I 2 kap. 15 § föreslås att Migrationsverket, när ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 12 § löper ut, ska pröva om det finns särskilda skäl för att bevilja utlänningen ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd. I författningskommentaren anges att uppehållstillståndet i dessa fall ska gälla i högst ett år. I bestämmelsen anges dock

ingen begränsning för uppehållstillståndets giltighetstid. Det hänvisas inte heller till 12 § (jfr hänvisningen i 16 §).

För tydlighetens skull bör giltighetstiden för ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 15 § anges i bestämmelsen, alternativt anges genom en hänvisning till 12 §.

Detta yttrande har avgetts av ledamöterna Jäderblom, Jermsten, Knutsson, Ståhl, Saldén Enéerus, Nymansson, Bull, Askersjö, Baran, Gäverth, Svahn Starrsjö, von Essen, Rosén Andersson, Anderson och Jönsson.

Justitiesekreteraren Esin Tubluk har varit föredragande.

På ledamöternas vägnar

Helena Jäderblom